

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๒๘/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมพรรค
เสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
สั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ตามพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบ
มาตรา ๗๓

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้า
พรรคไทยรักไทยได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคไทยรักไทย
ซึ่งเป็นพรรคการเมืองหลัก ในการรวมพรรคการเมืองดังกล่าวนี้ ทั้งสองพรรคการเมืองได้ดำเนินการ
ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งการรวม
พรรคการเมืองจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองที่จะรวมกัน
โดยที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคเสรีธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบ เมื่อวันที่
๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ และที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคไทยรักไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ มีมติเป็น
เอกฉันท์เห็นชอบ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ และเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า เมื่อที่ประชุมใหญ่

ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง กล่าวคือ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไป นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเนื่องจากไปรวมกับพรรคไทยรักไทยต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไปพร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องดังกล่าวให้พรรคเสรีธรรม และพรรคไทยรักไทย เพื่อยื่นคำชี้แจงตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

หัวหน้าพรรคเสรีธรรม มีหนังสือลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญสรุปได้ว่า ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคเสรีธรรมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอ และหัวหน้าพรรคไทยรักไทย มีหนังสือลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่าพรรคไทยรักไทยไม่ได้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้สั่งยุบพรรคเสรีธรรมรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ กรณีรวมพรรคการเมืองหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ฯ มาตรา ๑๓ คือ การยุบพรรคมวลชนเข้ากับพรรคความหวังใหม่ ซึ่งปรากฏในคำวินิจฉัยในประเด็นนี้ตอนหนึ่งว่า “พิจารณาแล้ว นอกจากศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ ได้แล้วยังกำหนดให้มีอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองมาตรา ๖๕ (๔) อีก และให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ (๑) (๒) (๓) และ (๕) ได้ด้วย เพราะเป็นเรื่องการยุบพรรคการเมืองทำนองเดียวกันกับการสั่งยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ และได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๑๒ ว่า ถ้าพรรคการเมืองที่ถูกสั่งยุบแล้ว ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองที่ถูกสั่งยุบนั้นต้องดำเนินการอย่างไร จะเห็นได้ว่า บัญญัติไว้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ (๕) เช่นกัน โดยเหตุที่พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ กำหนดเรื่องการยุบพรรคการเมืองว่าจะต้องให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเพื่อให้ศาลฎีกามีคำสั่งยุบพรรคการเมือง แต่เมื่อ

พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ถูกยกเลิกไป จึงได้มีการบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมือง พิจารณาแล้วเห็นว่า กฎหมายที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมาย ประกอบรัฐธรรมนูญบัญญัติขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ (๒) และกล่าวถึง เรื่องการเลิกและการยุบพรรคการเมืองไว้แล้ว แม้จะไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า การสั่งยุบพรรคการเมือง เป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่การสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญ อยู่แล้ว ฉะนั้น การที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมือง ในกรณีอื่นด้วยนั้น ซึ่งมีใช่เป็นการให้อำนาจนอกเหนือตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดเพราะเป็นเรื่องการสั่ง ยุบพรรคการเมืองโดยเฉพาะ จึงวินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของนายทะเบียน พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กรณีขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองได้”

ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยต่อไปว่า มีเหตุที่จะต้องสั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามคำร้อง ของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่ พิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และคำชี้แจงของ พรรคเสรีธรรม และพรรคไทยรักไทยแล้วได้ความว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคเสรีธรรมมีมติเป็น เอกฉันท์เห็นชอบให้ไปรวมกับพรรคไทยรักไทย และที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคไทยรักไทยมีมติเป็น เอกฉันท์เห็นชอบให้พรรคเสรีธรรมรวมกับพรรคไทยรักไทย จากนั้นหัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้า พรรคไทยรักไทยร่วมกันแจ้งการรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่เป็น หลักค่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๔ นายทะเบียนจึงต้องดำเนินการ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓๓ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๓๓ ในกรณีที่การรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรค การเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะ รวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมือง ที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองค่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียน ดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีก พรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง และให้นำมาตรา ๓๒ มาใช้ บังคับโดยอนุโลม”

พิจารณาคำขอเท็จจริงของคำร้องและพยานหลักฐานประกอบคำร้อง ได้ความว่าพรรคเสรีธรรม และพรรคไทยรักไทยดำเนินการตามเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ และหัวหน้าพรรคการเมืองทั้งสองได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมือง
ต่อนายทะเบียนด้วย จึงมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) ได้

โดยเหตุผลดังได้วินิจฉัยข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรม

นายประเสริฐ นาสกุล

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายกระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปรีชา เฉลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายผัน จันทรปาน

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายศักดิ์ เตชะชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุจิต บุญบงการ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุจินดา ยงสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุวิทย์ ชีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอนันต์ เกตุวงศ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอิสสระ นิตินันท์ประภาส

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายประเสริฐ นาสกุล ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง การยุบพรรคเสรีธรรม

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องเป็นหนังสือที่ ลต ๐๐๐๔/๕๖๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา

๑. ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคเสรีธรรม (ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕) วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ พรรคเสรีธรรมมีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทย เป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง ตามข้อบังคับพรรคเสรีธรรม พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๕๕ (๓)

๒. ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคไทยรักไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ พรรคไทยรักไทยมีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย ที่เป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง ตามข้อบังคับพรรคไทยรักไทย พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐๕ และข้อ ๑๐๖

๓. หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทย ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคดังกล่าว ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมติของที่ประชุมใหญ่พรรคเสรีธรรมที่มีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง และที่ประชุมใหญ่ของพรรคไทยรักไทยที่มีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลัก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓

๔. นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

๕. พรรคเสรีธรรมมีหนังสือ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ แจ้งว่า การดำเนินการของ นายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นไปตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคแล้ว ขอให้มีการสั่งยุบพรรคเสรีธรรม ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอ

๖. พรรคไทยรักไทยมีหนังสือ ที่ ทรท ๐๕๖๕/๒๕๕๔ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญแจ้งว่า พรรคไทยรักไทยไม่ได้แย้ง หรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้ยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

โดยที่ข้อเท็จจริงที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับเพียงพอที่จะวินิจฉัยคำร้องนี้ได้แล้ว ไม่จำเป็นต้องแสวงหาพยานหลักฐานอื่นได้อีก

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

๑. รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๓๒๕

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ มาตรา ๗๐ มาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัย

๑. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาคำร้องนี้ หรือไม่

๒. ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจยุบพรรคเสรีธรรม หรือไม่

คำวินิจฉัย

ปัญหาแรก พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ เพียงกรณีเดียว การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจยุบพรรคการเมืองได้ในกรณีอื่นอีก ย่อมมีความหมายว่า พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เพิ่มอำนาจให้แก่ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่ไม่ถูกต้อง เพราะเป็นการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๒ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๓ ดังรายละเอียดของความเห็นปรากฏในคำวินิจฉัยส่วนตัวที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ เรื่อง ขอให้ยุบพรรคมวลชน แล้ว

ปัญหาที่สอง เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเสียงข้างมากในคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ วินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจยุบพรรคการเมืองได้ตามรัฐธรรมนูญ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้น ในกรณีของพรรคเสรีธรรม ซึ่งรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก และพรรคไทยรักไทย

ยอมรับพรรคเสรีธรรมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑
ตามมาตรา ๗๐ มาตรา ๗๒ และมาตรา ๗๓ แล้ว และพรรคเสรีธรรมขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
ยุบพรรคเสรีธรรม

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคเสรีธรรมตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป

นายประเสริฐ นาสกุล
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือที่ ลต ๐๐๐๔/๕๖๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก สรุปข้อเท็จจริงจากคำร้องและเอกสารประกอบคำร้อง ดังนี้

๑. ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคเสรีธรรม (ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔) วันอาทิตย์ที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ได้มีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง ต่อมาในคราวประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ของพรรคไทยรักไทย วันเสาร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลัก

๒. หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทย ได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองทั้งสองเข้าด้วยกันต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง โดยมีพรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง ตามมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการเลือกตั้งได้เสนอความเห็นต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า การรวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคการเมืองหลัก พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยได้ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคแล้ว

นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื่องจากที่ประชุมใหญ่ของพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย เห็นชอบให้รวมกันโดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคการเมืองหลัก ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติดังกล่าว

ศาลรัฐธรรมนูญได้รับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และแจ้งให้นายทะเบียน

พรรคการเมืองในฐานะผู้ร้องทราบ กับทั้งส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย เพื่อยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันรับสำเนาคำร้อง

ปรากฏว่า นายประจวบ ไชยสาส์น หัวหน้าพรรคเสรีธรรม ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๔ ถึงศาลรัฐธรรมนูญ ยืนยันมติของที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ ของพรรคเสรีธรรม ซึ่งได้ประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๔ ที่ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคหลัก พร้อมกันนี้ได้แจ้งด้วยว่าคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเป็นการชอบแล้ว และพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๔ ถึงศาลรัฐธรรมนูญ สรุปรว่า พรรคไทยรักไทยไม่ได้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ หรือขอให้มีการยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

ข้อกฎหมายที่เกี่ยวกับคำร้อง มีดังนี้

๑. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐

“มาตรา ๓๒๘ นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งอย่างน้อยให้กระทำได้โดยบุคคลตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไป และการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมือง

(๒) การเลิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ โดยมีให้นำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งหรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้ง มาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง”

ฯลฯ

๒. พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

“มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

๔๑๑

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่มีการรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง และให้นำมาตรา ๓๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยดำเนินการตามกฎหมายขอให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อไปรวมกับพรรคไทยรักไทย ที่เป็นพรรคหลัก ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองได้ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่น คำร้องขอให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย เรื่องนี้ได้ตามนัยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ กรณี รวมพรรคมวลชนเข้ากับพรรคความหวังใหม่

ดังนั้น เมื่อที่ประชุมใหญ่พรรคการเมืองทั้งสองคือ พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย ต่างมีมติเป็นเอกฉันท์ที่จะรวมกันโดยมีพรรคไทยรักไทยเป็นพรรคที่เป็นหลัก และหัวหน้าพรรคการเมือง ทั้งสองที่จะรวมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๓๓ บัญญัติให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งยุบพรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคหนึ่งที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้มีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม ไปรวมกับพรรคไทยรักไทยได้

ศาสตราจารย์ ดร. กระมล ทองธรรมชาติ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง การรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญอ้างว่า พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย ได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองทั้งสองเข้าด้วยกัน โดยมีพรรคไทยรักไทยเป็นพรรคการเมืองหลัก ในการดำเนินกิจการทางการเมือง ตามมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการรวมพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยได้ดำเนินการ ถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย ได้รับสำเนาคำร้องแล้ว ต่างมีหนังสือชี้แจงว่าไม่คัดค้านคำร้อง ของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้สั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรค การเมืองหลัก

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ในการรวมพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคเดียวกัน พรรคเสรีธรรมและพรรค ไทยรักไทย ได้ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ แล้ว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงต้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม ซึ่งเข้าร่วมกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ตามมาตรา ๖๕ (๓)

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรม แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนทราบเพื่อประกาศใน ราชกิจจานุเบกษา

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรม

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งจากหัวหน้าพรรคเสรีธรรม และหัวหน้าพรรคไทยรักไทยว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคทั้งสองมีมติเป็นเอกฉันท์ให้ทั้งสองพรรค รวมกันเป็นพรรคการเมืองเดียว โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคการเมืองหลัก หัวหน้าพรรคการเมือง ทั้งสองจึงขอให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการขอให้ยุบพรรคเสรีธรรม นายทะเบียนพรรคการเมือง เห็นว่า กรณีเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ มาตรา ๗๓ วรรคสอง และมีเหตุให้ยุบ พรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) จึงเสนอคำร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรม ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยยื่นคำชี้แจงขอให้เป็นไปตามคำร้องของนายทะเบียน พรรคการเมือง

พิจารณาแล้วมีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องเรื่องนี้ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บุคคลจะใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ มิได้” วรรคสอง บัญญัติว่า “ในกรณีที่บุคคลหรือพรรคการเมืองใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง ผู้รู้เห็น การกระทำได้กล่าวข่มขู่มีสิทธิเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดตรวจสอบข้อเท็จจริงและยื่นคำร้องขอให้ศาล รัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้เลิกการกระทำได้กล่าว แต่ทั้งนี้ ไม่กระทบกระเทือนการดำเนินคดีอาญา ต่อผู้กระทำการดังกล่าว” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรค การเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้”

พิจารณาคความตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าวให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองได้นอกจากนี้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ ยังบัญญัติไว้ว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕ (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนเมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น.....” และมาตรา ๗๓ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “ในกรณีที่มีการรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนและให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งและให้นำมาตรา ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิจารณาแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๑ มาตรา ๖๕ และมาตรา ๗๓ ยังได้บัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการสั่งยุบพรรคการเมืองในกรณีดังกล่าวข้างต้นไว้อีกด้วย โดยที่พระราชบัญญัตินี้ เป็นพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ซึ่งบัญญัติในเรื่องของการยุบพรรคไว้เช่นเดียวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ จึงเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๑ มาตรา ๖๕ และมาตรา ๗๓ ได้

ตามข้อเท็จจริงของผู้ร้องและคำชี้แจงของหัวหน้าพรรคการเมืองทั้งสองได้ความว่า ที่ประชุมใหญ่วิสามันท์ พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยมีมติให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย ให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคการเมืองหลัก หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยได้ร่วมกันแจ้งมติการรวมพรรคเข้าด้วยกันต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เห็นได้ว่าเป็นการดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๑ มาตรา ๗๓ กรณีจึงมีเหตุให้ยุบพรรคเสรีธรรมได้ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) และวรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคเสรีธรรม ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

พลโท จุล อติเรก
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เจริญพาณิชย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘ /๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมพรรคเสรีธรรม เข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ สั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบ มาตรา ๗๓

ได้ความตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องว่า หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นพรรคการเมืองหลัก ในการรวมพรรคการเมืองดังกล่าวนี้ ทั้งสองพรรคการเมืองได้ดำเนินการ ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยการรวม พรรคการเมืองได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองที่จะรวมกันแล้ว กล่าวคือ ที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคเสรีธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ และที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคไทยรักไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ มีมติเป็นเอกฉันท์ เห็นชอบ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ และเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละ พรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกัน แจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง กล่าวคือ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความ ปραกฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมือง ที่เป็นหลักนั้นยุบไป นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เนื่องจาก ไปรวมกับพรรคไทยรักไทยต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไปและสั่งให้ส่งสำเนาคำร้องดังกล่าวให้พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย เพื่อยื่นคำชี้แจงตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐

หัวหน้าพรรคเสรีธรรม มีหนังสือลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคเสรีธรรมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอ และหัวหน้าพรรคไทยรักไทย มีหนังสือลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ว่าพรรคไทยรักไทยไม่ได้แย่งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้สั่งยุบพรรคเสรีธรรมรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

มีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยก่อนว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้ หรือไม่

เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ เรื่อง การยุบพรรคมวลชนเข้ากับพรรคความหวังใหม่ไว้แล้วจึงเห็นว่า กฎหมายที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ บัญญัติขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ (๒) และกล่าวถึงเรื่องการเลิกและการยุบพรรคการเมืองไว้แล้ว แม้จะไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า การสั่งยุบพรรคการเมืองเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่การสั่งยุบพรรคการเมืองนั้นศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจตามรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว ฉะนั้น การที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองในกรณีอื่นด้วยนั้น ซึ่งเป็นการให้อำนาจนอกเหนือตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เพราะเป็นเรื่องการสั่งยุบพรรคการเมืองโดยเฉพาะ ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองเพื่อรวมกับพรรคการเมืองอื่นได้

ปัญหาที่วินิจฉัยต่อไปว่า มีเหตุที่จะต้องสั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่ พิจารณาตามคำร้อง เอกสารประกอบคำร้อง และคำชี้แจงของพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยแล้วได้ความว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคเสรีธรรมมีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้ไปรวมกับพรรคไทยรักไทย และที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคไทยรักไทยมีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้พรรคเสรีธรรมรวมกับพรรคไทยรักไทย จากนั้นหัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยร่วมกันแจ้งการรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่เป็นหลักต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔ นายทะเบียนจึงต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓๓ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๗๓ ในกรณีที่มีการรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง และให้นำมาตรา ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและพยานหลักฐานประกอบคำร้อง ได้ความว่า พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยดำเนินการตามเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ และหัวหน้าพรรคการเมืองทั้งสองได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนด้วย จึงมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) ได้

จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรม

นายปรีชา เถลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายผัน จันทรปาน ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมพรรคเสรีธรรม
เข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ
สั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ตามพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบ
มาตรา ๗๓

ข้อเท็จจริง

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้า
พรรคไทยรักไทยได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคไทยรักไทย
ซึ่งเป็นพรรคการเมืองหลัก ในการรวมพรรคการเมืองดังกล่าวนี้ ทั้งสองพรรคการเมืองได้ดำเนินการ
ถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งการรวมพรรค
การเมืองจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองที่จะร่วมกัน โดยที่ประชุมใหญ่
วิสามัญของพรรคเสรีธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน
๒๕๕๕ และที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคไทยรักไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบ
เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ และเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วย
พรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ วรรคสอง ที่บัญญัติว่า เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละ
พรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกัน
แจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการ
ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง กล่าวคือ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่
ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีก
พรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไป นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรค
เสรีธรรมเนื่องจากไปรวมกับพรรคไทยรักไทยต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการ และให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัยต่อไป พร้อมทั้งส่งสำเนาคำร้องดังกล่าวให้พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย เพื่อยื่นคำชี้แจงตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

หัวหน้าพรรคเสรีธรรม มีหนังสือลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ ซึ่งแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคเสรีธรรมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอ และหัวหน้าพรรคไทยรักไทย มีหนังสือลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ซึ่งแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปได้ว่า พรรคไทยรักไทยไม่ได้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้ยุบพรรคเสรีธรรมรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้หรือไม่

ข้อพิจารณาและคำวินิจฉัย

พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ กรณีรวมพรรคการเมืองหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียว ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง ๗ มาตรา ๗๓ คือ การยุบพรรคมวลชน เข้ากับพรรคความหวังใหม่ ซึ่งปรากฏในคำวินิจฉัยในประเด็นนี้ตอนหนึ่งว่า “พิจารณาแล้ว นอกจากศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ ได้แล้วยังกำหนดให้มีอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง มาตรา ๖๕ (๔) อีก และให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ (๑) (๒) (๓) และ (๕) ได้ด้วย เพราะเป็นเรื่องการยุบพรรคการเมืองทำนองเดียวกันกับการสั่งยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ และได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๒ ว่า ถ้าพรรคการเมืองที่ถูกสั่งยุบแล้ว ให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่สังกัดพรรคการเมืองที่ถูกสั่งยุบนั้นต้องดำเนินการอย่างไร จะเห็นได้ว่า บัญญัติไว้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๑๘ (๕) เช่นกัน โดยเหตุที่พระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ กำหนดเรื่องการยุบพรรคการเมืองว่าจะต้องให้นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง เพื่อให้ศาลฎีกามีคำสั่งยุบพรรคการเมือง แต่เมื่อพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ ถูกยกเลิกไป จึงได้มีการบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมือง พิจารณาแล้วเห็นว่า กฎหมายที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญบัญญัติขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ (๒) และกล่าวถึงเรื่องการเลิกและการยุบพรรคการเมืองไว้แล้ว แม้จะไม่ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า การสั่งยุบพรรคการเมืองเป็นอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญก็ตาม แต่การสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น ศาลรัฐธรรมนูญ

มีอำนาจตามรัฐธรรมนูญอยู่แล้ว ฉะนั้น การที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองในกรณีอื่นด้วยนั้น ซึ่งมีใช้เป็นการให้อำนาจนอกเหนือตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด เพราะเป็นเรื่องการสั่งยุบพรรคการเมืองโดยเฉพาะ จึงวินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ กรณีขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองได้”

ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยต่อไปว่า มีเหตุที่จะต้องสั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่ พิจารณาตามคำร้องเอกสารประกอบคำร้อง และคำชี้แจงของพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยแล้วได้ความว่า ที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคเสรีธรรมมีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้ไปรวมกับพรรคไทยรักไทย และที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคไทยรักไทยมีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้พรรคเสรีธรรมรวมกับพรรคไทยรักไทย จากนั้นหัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยร่วมกันแจ้งการรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่เป็นหลักต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๔ นายทะเบียนจึงต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๓ ซึ่งบัญญัติว่า

“มาตรา ๗๓ ในกรณีที่การรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง และให้นำมาตรา ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิจารณาตามข้อเท็จจริงของคำร้องและพยานหลักฐานประกอบคำร้อง ได้ความว่า พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยดำเนินการตามเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๓ และหัวหน้าพรรคการเมืองทั้งสองได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนด้วย จึงมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) ได้

โดยเหตุผลดังได้วินิจฉัยข้างต้น จึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรม

นายผัน จันทรปาน
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระฐานิ ตูลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมไปรวมกับพรรคไทยรักไทย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ว่า หัวหน้าพรรคเสรีธรรม และหัวหน้าพรรคไทยรักไทยได้ร่วมกันทำหนังสือลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔ แจ้งการรวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคไทยรักไทยซึ่งเป็นพรรคการเมืองหลัก ในการรวมพรรคการเมืองดังกล่าวนี้ทั้งสองพรรคการเมืองได้ดำเนินการถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งการรวมพรรคการเมืองจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองที่จะรวมกันโดยที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคเสรีธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบด้วยเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ และที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคไทยรักไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบด้วย เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔ และเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ วรรคสอง ที่กำหนดว่าเมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง กล่าวคือ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมือง ที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักยุบไป นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมไปรวมกับพรรคไทยรักไทยต่อไป

นายประจวบ ไชยสาส์น หัวหน้าพรรคเสรีธรรม ยื่นหนังสือชี้แจงลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ สรุปว่า ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอ และพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ยื่นหนังสือชี้แจง ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ สรุปว่า พรรคไทยรักไทยไม่ได้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ได้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

ข้อกฎหมายพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

“มาตรา ๖๕ พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๙ มาตรา ๓๕ หรือ
มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

“ล๑”

“มาตรา ๗๓ ในกรณีที่การรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง และให้นำมาตรา ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิเคราะห์แล้ว ประเด็นเบื้องต้นมีว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้ หรือไม่ เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ ว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ กรณีขอให้มีคำสั่งยุบพรรคมวลชนเข้ากับพรรคความหวังใหม่ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง และมาตรา ๗๓ วรรคสอง ได้ ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยเรื่องนี้

ส่วนประเด็นเรื่องยุบพรรคเสรีธรรมไปรวมกับพรรคไทยรักไทยนั้น เห็นว่า พรรคเสรีธรรม และพรรคไทยรักไทยมีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้ยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อเข้าไปรวมกับพรรคไทยรักไทย ในการประชุมใหญ่สามัญเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๔ และวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๔ ตามลำดับ และหัวหน้าพรรคทั้งสองได้ทำหนังสือแจ้งมติดังกล่าวให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบ ตามหนังสือลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๔ จึงฟังได้ว่ามีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) และ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ได้แล้ว

อาศัยเหตุดังได้วินิจฉัยมา จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรม

นายมงคล สระแก้ว

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายศักดิ์ เตชะชาญ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๔๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๗๓

ข้อเท็จจริงตามคำร้องและเอกสารประกอบคำร้องสรุปได้ว่า หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นพรรคการเมืองหลักในการรวมกันดังกล่าว ทั้งสองพรรคการเมืองได้ดำเนินการถูกต้องตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งการรวมพรรคการเมืองจะต้องได้รับความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองที่รวมกันโดยที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคเสรีธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๔๔ และที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคเสรีธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๔๔ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๔๔ และเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๓ วรรคสอง ที่กำหนดว่าเมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบร่วมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมกันต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และให้นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง กล่าวคือ ให้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับตั้งแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นพรรคหลักยุบไป กระบวนการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เนื่องจากไปรวมกับพรรคไทยรักไทยต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการ เมื่อวันที่ ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๔๕ และส่งสำเนาคำร้องดังกล่าวให้พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยทราบ และยื่นคำชี้แจงตามข้อกำหนดของศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๔๑

หัวหน้าพรรคเสรีธรรม มีหนังสือลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ ซึ่งแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปรว่าขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอ

หัวหน้าพรรคไทยรักไทย มีหนังสือลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ซึ่งแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปรว่า พรรคไทยรักไทยไม่ได้โต้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ได้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีมติรับรวมไว้ในสำนวน

มีประเด็นที่ต้องวินิจฉัยในเบื้องต้นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยคำร้อง หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า กฎหมายที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญเกี่ยวกับเรื่องนี้ คือบทบัญญัติของ มาตรา ๓๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ที่บัญญัติว่า “ในกรณีที่การรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมือง เข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง และให้นำมาตรา ๓๒ มาบังคับใช้โดยอนุโลม” ดังนั้นจะเห็นว่า นอกจากศาลรัฐธรรมนูญจะมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ วรรคท้ายแล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๓) และ (๕) ก็บัญญัติเกี่ยวกับเรื่องการยุบพรรคการเมืองไว้ทำนองเดียวกันกับการสั่งยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ ซึ่งมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๔) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ฯ ดังกล่าว ก็ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองได้เช่นเดียวกัน ทั้งศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้แล้ว คือคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ เกี่ยวกับการยุบพรรคมวลชนเข้ากับพรรคความหวังใหม่ จึงวินิจฉัยว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ได้

ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยต่อไปมีว่ามีเหตุที่จะต้องสั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่ พิจารณาแล้วตามคำร้องได้ความว่ามติที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคเสรีธรรมเป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้รวมพรรคการเมืองกับพรรคไทยรักไทย และมติที่ประชุมใหญ่

วิสามัญของพรรคไทยรักไทยก็เป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้พรรคเสรีธรรมมารวมกับพรรคไทยรักไทยจากนั้นหัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่เป็นหลักต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ นายทะเบียนจึงต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ ตามที่ยกขึ้นมาวินิจฉัยข้างต้นเมื่อพิจารณาประกอบคำชี้แจงของหัวหน้าพรรคเสรีธรรม ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ และหัวหน้าพรรคไทยรักไทย ฉบับลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ด้วยแล้ว เห็นว่าพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยได้ดำเนินการตามเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ แล้ว ทั้งหัวหน้าพรรคการเมืองทั้งสองก็ได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองด้วยแล้ว จึงเห็นว่าชอบที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ (๓) และมาตรา ๖๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ได้แล้ว

อาศัยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมาแล้ว จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรม

นายศักดิ์ เตชะชาญ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุจิต บุญบงการ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมพรรคเสรีธรรม เข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลักตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบ มาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ข้อเท็จจริง

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือที่ ลต ๐๐๐๔/๕๖๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็น พรรคการเมืองหลัก ข้อเท็จจริงจากคำร้องสรุปได้ดังนี้

ที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคเสรีธรรมได้มีมติเป็นเอกฉันท์เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ เห็นชอบให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยโดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคหลัก ในการดำเนินกิจการทางการเมือง

ที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคไทยรักไทยมีมติเป็นเอกฉันท์เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคหลัก

หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทย ได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองทั้งสอง เข้าด้วยกัน โดยมีพรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง ตามมติที่ประชุมใหญ่ของ ทั้งสองพรรค ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้พิจารณาแล้วเห็นว่าการรวมพรรคเสรีธรรมเป็นพรรคการเมือง เดียวกับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคการเมืองหลัก พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย ได้ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคแล้ว นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงได้ยื่นคำร้อง ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของ ศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และได้มีหนังสือลงวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ถึงพรรค เสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย หากประสงค์จะยื่นคำชี้แจงให้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ นับแต่วันที่ได้รับ หนังสือนี้

พรรคเสรีธรรมได้มีหนังสือต่อศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ ว่าการดำเนินการของนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นไปตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ของพรรคเสรีธรรม ซึ่งได้ประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ที่ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลัก จึงถือว่าการดำเนินการของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเป็นการชอบแล้ว จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอ

พรรคไทยรักไทย ได้มีหนังสือถึงศาลรัฐธรรมนูญ ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ชี้แจงว่าหัวหน้าพรรคไทยรักไทยและหัวหน้าพรรคเสรีธรรมได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองทั้งสองเข้าด้วยกันต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามที่ประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ของพรรคไทยรักไทย เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ที่เป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลัก และตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคเสรีธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ที่เห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง พรรคไทยรักไทยไม่ได้โต้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

ข้อพิจารณาวินิจฉัย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง
- (๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน
- (๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
- (๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญ ยุบพรรคการเมือง
- (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๓๕ หรือ

มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามิเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น....”

มาตรา ๗๓ บัญญัติว่า “ในกรณีที่การรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง และให้นำมาตรา ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๗๓ เพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นพรรคการเมืองหลักโดยครบถ้วนสมบูรณ์แล้ว จึงเป็นเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) ที่ให้มีคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอได้ให้มีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อให้พรรคเสรีธรรมรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้นจึงวินิจฉัยตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

นายสุจิต บุญบงการ
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุจินดา ยงสุนทร ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๔๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๔๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เนื่องจากที่ประชุมใหญ่ของพรรคมีมติให้ยุบพรรคไปพร้อมกับพรรคไทยรักไทย

ความเป็นมา

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยหนังสือลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๔๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ เนื่องจากหัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองทั้งสองเข้าด้วยกันต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมติของที่ประชุมใหญ่ของทั้งสองพรรค โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง

ต่อมาหัวหน้าพรรคเสรีธรรมได้มีหนังสือ ลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๔๕ ยืนยันต่อศาลรัฐธรรมนูญที่จะให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอ และในขณะเดียวกันหัวหน้าพรรคไทยรักไทยก็ได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๔๕ ซึ่งแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคไทยรักไทยไม่ขอคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้สั่งยุบพรรคเสรีธรรมดังกล่าว

คำวินิจฉัย

มาตรา ๖๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) .....

(๒) .....

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปพร้อมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) .....

(๕) .....

“เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่ามีความผิดดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

“.....”

พิจารณาแล้วเห็นว่า โดยที่การร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองในกรณีเช่นว่านี้เป็นเรื่องที่ไม่มียุติบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่ได้ถูกกำหนดขึ้นในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญอีกทอดหนึ่ง จึงมีปัญหาเบื้องต้นที่จำต้องพิจารณาวินิจฉัยว่าบทบัญญัติมาตรา ๖๕ วรรคสอง ดังกล่าวเป็นการเพิ่มเติมอำนาจให้ศาลรัฐธรรมนูญในลักษณะที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

เกี่ยวกับเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ วรรคสาม เป็นบทบัญญัติเดี่ยวเท่านั้น ในรัฐธรรมนูญที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองในกรณีที่พรรคการเมืองนั้นกระทำการ “เพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขตามรัฐธรรมนูญนี้ หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้” โดยรัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้ในกรณีอื่นอีก แต่ในขณะที่เดียวกันก็มิได้บัญญัติห้ามไว้โดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญและวัตถุประสงค์ของกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญแล้วเห็นว่า การเพิ่มอำนาจดังกล่าวให้ศาลรัฐธรรมนูญโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญแทนการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ นั้น น่าจะกระทำได้ เพราะเป็นสิ่งที่อาจถือได้ว่ารัฐธรรมนูญเองได้อนุมัติไว้แล้วโดยปริยาย เพื่อให้มีรายละเอียดและกฎเกณฑ์ที่จำเป็นเพิ่มเติม อันจะทำให้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องด้วยพรรคการเมืองมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เนื่องจากการสั่งให้ยุบพรรคการเมืองเป็นเรื่องที่มีบัญญัติไว้แล้วในมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญ อำนาจดังกล่าวจึงไม่ได้เป็นอำนาจใหม่ทั้งหมดที่ศาลรัฐธรรมนูญไม่เคยมีมาก่อนเลย ดังนั้น ตามคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๖/๒๕๕๑ เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคมวลชน ศาลรัฐธรรมนูญจึงได้วินิจฉัยไว้ว่าการบัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองในกรณีอื่น นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญ ก็น่าจะกระทำได้เช่นเดียวกัน นอกจากนี้แล้ว ตามหลักการที่ยึดถือกันมาในพระราชบัญญัติพรรคการเมืองฉบับต่างๆ อำนาจในการสั่งยุบพรรคการเมือง เคยเป็นอำนาจของศาลฎีกา ฉะนั้น ในเมื่อได้จัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญขึ้นแล้ว ก็น่าจะเป็นการสอดคล้องกับ หลักการและเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่จะถ่ายโอนอำนาจดังกล่าวมายังศาลรัฐธรรมนูญแทน

ด้วยเหตุที่กล่าว มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งให้ยุบพรรคการเมืองในกรณีที่มีการรวมพรรคการเมืองเข้าด้วยกัน จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติใดของรัฐธรรมนูญ และศาลรัฐธรรมนูญย่อมมีอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวในการที่จะสั่งให้ยุบพรรคการเมืองใดที่จะเข้าไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นอีกพรรคหนึ่งที่เป็นพรรคหลักได้

ประเด็นต่อไปที่ศาลรัฐธรรมนูญจำเป็นต้องพิจารณามีอยู่ว่า มีเหตุตามที่ระบุไว้ในมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) เกิดขึ้นกับพรรคเสรีธรรมตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น หรือไม่

พิจารณาแล้วเห็นว่า ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามมาตรา ๗๓ และมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นั้น นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ชี้แจงว่า หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยได้ร่วมกันแจ้งต่อนายทะเบียนถึงการรวมพรรคการเมืองทั้งสองเข้าด้วยกัน โดยมีพรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง ตามมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองทั้งสอง นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงเห็นว่าพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยได้ดำเนินการถูกต้องตามกฎหมายและข้อบังคับพรรคแล้ว

ในเรื่องนี้ หัวหน้าพรรคเสรีธรรมได้มีคำชี้แจงโดยหนังสือลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ ว่า การดำเนินการของนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นไปตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคเสรีธรรมที่ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย จึงเป็นการชอบแล้วและขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอ

ส่วนพรรคไทยรักไทยก็ได้มีหนังสือลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ ถึงศาลรัฐธรรมนูญชี้แจงว่า หัวหน้าพรรคไทยรักไทยและหัวหน้าพรรคเสรีธรรมได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองทั้งสองเข้าด้วยกันต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมติเป็นเอกฉันท์ของที่ประชุมใหญ่วิสามัญของพรรคไทยรักไทย ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลัก (และตามมติเป็นเอกฉันท์ของที่ประชุมใหญ่วิสามัญพรรคเสรีธรรม ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย) ตามนัยมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และ ว่า พรรคไทยรักไทยไม่ได้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

เมื่อพิจารณาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองประกอบกับคำชี้แจงของหัวหน้าพรรค
เสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยแล้วเห็นว่า มีเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) แห่งพระราช
บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เกิดขึ้นกับพรรคเสรีธรรมแล้วจึงเห็นว่า
ศาลรัฐธรรมนูญชอบที่จะสั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายสุจินดา ยงสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๗๓ ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า

ข้อ ๑ ในคราวประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ ของพรรคเสรีธรรม เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ ได้มีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง

ข้อ ๒ ในคราวประชุมใหญ่สามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ ของพรรคไทยรักไทย เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลัก

ข้อ ๓ หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทย ได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคดังกล่าวข้างต้น ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง

นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทย ได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองทั้งสองเข้าด้วยกันต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมติของที่ประชุมใหญ่พรรคเสรีธรรมที่ได้มีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง และที่ประชุมใหญ่ของพรรคไทยรักไทยที่ได้มีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลัก ตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

นายประจวบ ไชยสาส์น หัวหน้าพรรคเสรีธรรม ชี้แจงว่า

ตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้มีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมืองนั้น

เป็นไปตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ของพรรคเสรีธรรมซึ่งได้ประชุม เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ที่ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินการทางการเมือง คำร้องของนายทะเบียนที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม จึงเป็นการชอบแล้ว จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมือง ร้องขอ

พันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคไทยรักไทย ชี้แจงว่า

๑. หัวหน้าพรรคไทยรักไทยและหัวหน้าพรรคเสรีธรรม ได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมือง ทั้งสองเข้าด้วยกัน ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ของพรรคไทยรักไทย เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรม เข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลัก และตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญพรรคเสรีธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์ ให้รวมพรรคเสรีธรรม เข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓

๒. พรรคไทยรักไทยไม่ได้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ได้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้มีการยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทย ที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ บัญญัติว่า “นอกจากที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง อย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญดังต่อไปนี้

(๑) การจัดตั้งพรรคการเมือง ซึ่งอย่างน้อยให้กระทำโดยบุคคลตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปและการจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองในทะเบียนพรรคการเมือง

(๒) การเลิกพรรคการเมือง ทั้งนี้ โดยมีให้นำเอาเหตุที่พรรคการเมืองไม่ส่งสมาชิกสมัครรับเลือกตั้งหรือเหตุที่ไม่มีสมาชิกพรรคการเมืองได้รับเลือกตั้ง มาเป็นเหตุให้ต้องเลิกหรือยุบพรรคการเมือง

ฯลฯ”

มาตรา ๖๓ วรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการให้พรรคการเมืองใดเลิกกระทำการตามวรรคสอง ศาลรัฐธรรมนูญอาจสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้”

มาตรา ๑๑๘ (๕) บัญญัติว่า “ขาดจากการเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองที่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นเป็นสมาชิก และไม่อาจเข้าเป็น

สมาชิกของพรรคการเมืองอื่นได้ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง ในกรณีเช่นนี้ให้ถือว่าสิ้นสุดสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวันนั้น”

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

มาตรา ๖๕ บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ฯลฯ”

มีปัญหาว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ในการสั่งยุบพรรคการเมือง หรือไม่

ในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญได้กำหนดให้มีการออกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญหลายฉบับรวมทั้งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง เพราะรัฐธรรมนูญไม่สามารถจะระบุนายละเอียดยกของทุก ๆ เรื่องไว้ในรัฐธรรมนูญได้จึงต้องไประบุนายละเอียดยไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญในแต่ละเรื่อง ดังนั้น พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญจึงเป็นส่วนหนึ่งของรัฐธรรมนูญ

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ (๓) กล่าวถึงกรณีที่มีการยุบพรรคการเมืองเพราะไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นนั้น ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น และรัฐธรรมนูญเองก็บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓ วรรคสาม และมาตรา ๑๑๘ (๕) เป็นเรื่องที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญมีเจตนาให้ศาลรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ในการสั่งยุบพรรคการเมืองด้วย

เดิมพระราชบัญญัติพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๒๔ ได้กำหนดเรื่องการยุบพรรคการเมืองให้เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลฎีกา แต่พระราชบัญญัติดังกล่าวถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ให้อำนาจหน้าที่ในการยุบพรรคการเมืองเป็นอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งหมายความว่าศาลรัฐธรรมนูญเท่านั้นที่มีอำนาจยุบพรรคการเมืองได้ ไม่ใช่ศาลฎีกาอีกต่อไป ดังนั้น หากวินิจฉัยว่าศาลรัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจหน้าที่ในการสั่งยุบพรรคการเมืองได้ก็จะเกิดช่องว่างหรือจุดอับในทางปฏิบัติว่ากรณีที่จะต้องยุบพรรคการเมืองเพราะเหตุการรวมพรรคการเมืองจะกระทำไม่ได้ เพราะไม่มีศาลใดมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้ การรวมพรรคการเมืองก็จะเกิดขึ้นไม่ได้เลย ซึ่งไม่ใช่เจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ด้วยเหตุผลดังกล่าว เห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่ในการสั่งยุบพรรคการเมืองในกรณีที่มีการรวมพรรคการเมืองได้

ปัญหาที่ศาลรัฐธรรมนูญจะต้องวินิจฉัยต่อไปว่ามีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่

ข้อเท็จจริงฟังได้ว่ามติที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคเสรีธรรมให้พรรคเสรีธรรมรวมกับพรรคไทยรักไทย และมติที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคไทยรักไทยก็ให้พรรคเสรีธรรมรวมกับพรรคไทยรักไทย จากนั้นหัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับพรรคไทยรักไทย ซึ่งเป็นพรรคการเมืองที่เป็นหลักต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔ นายทะเบียนจึงต้องดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ ซึ่งบัญญัติว่า

“ในกรณีที่มีการรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกันขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียนดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปนับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งและให้นำมาตรา ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

เมื่อพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยได้ดำเนินการตามเงื่อนไขตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ ทั้งหัวหน้าพรรคการเมืองทั้งสองก็ได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนด้วยแล้ว จึงมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ (๓) และมาตรา ๖๕ วรรคสอง ได้

ด้วยเหตุผลดังได้วินิจฉัยมา จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับ
พรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ส่ง เรื่อง การรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๗๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ปรากฏข้อเท็จจริงตามคำร้องว่า เนื่องจากที่ประชุมใหญ่ของพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยเห็นชอบให้มีการรวมพรรคกัน โดยพรรคไทยรักไทยเป็นพรรคการเมืองหลักตามมาตรา ๗๓ ซึ่งการรวมพรรคการเมืองจะต้องได้รับความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองที่จะรวมกัน ซึ่งปรากฏว่า พรรคเสรีธรรมมีการประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ และมีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง ในขณะที่พรรคไทยรักไทยก็ได้มีการประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ และมีมติเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทย โดยหัวหน้าพรรคการเมืองทั้งสองร่วมกันแจ้งความประสงค์ของพรรคที่จะรวมกันต่อประธานกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว ซึ่งเป็นไปตามมติที่ประชุมใหญ่ของพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยตามหนังสือที่ ทรท. ๐๕๓๑/๒๕๕๕ เรื่อง การรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม กรณีจึงเป็นไปตามมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว

พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญรับเรื่องไว้พิจารณาแล้วส่งสำเนาคำร้องให้พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยชี้แจง ซึ่งหัวหน้าพรรคเสรีธรรมมีหนังสือลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๕ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ขอให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอ และหัวหน้าพรรคไทยรักไทยมีหนังสือลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๕ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคไทยรักไทยไม่ได้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้สั่งยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อรวมเข้ากับพรรค

ไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก ทั้งพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ แล้ว กล่าวคือ การจัดให้มีการประชุมใหญ่เพื่อลงมติเห็นชอบให้รวมพรรคเข้าด้วยกัน โดยมีพรรคไทยรักไทยเป็นพรรคหลักในการดำเนินการทางการเมือง และหัวหน้าพรรคการเมืองทั้งสองได้ร่วมกันแจ้งความประสงค์ในการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อให้ดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง คือ เสนอเรื่องต่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรมต่อไป

ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคเสรีธรรม ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ศาสตราจารย์อนันต์ เกตุวงศ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์ ดร. อิศระ นิตินันท์ประภาส ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘ /๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคเสรีธรรม

ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ^(๑) โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๗๓

คำร้องดังกล่าวมีใจความ ดังนี้

๑. ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญพรรคเสรีธรรม (ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕) เมื่อวันอาทิตย์ที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้มีมติเห็นชอบเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทย โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง

๒. ในคราวประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ ของพรรคไทยรักไทย เมื่อวันเสาร์ที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ที่ประชุมได้มีมติเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลัก

๓. หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคดังกล่าวข้างต้นต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง

ผู้ร้องจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

ในเบื้องต้น จะพิจารณาว่า เรื่องตามคำร้องดังกล่าวอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ หรือไม่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ บัญญัติไว้ดังนี้

“พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) มีเหตุต้องเลิกตามข้อบังคับพรรคการเมือง

(๒) มีจำนวนสมาชิกเหลือไม่ถึงสิบห้าคน

(๑) นำส่งตามหนังสือที่ ลต ๐๐๐๔/๕๖๒ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๕

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕

(๔) มีคำสั่งศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคการเมือง

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒

เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น

ฯลฯ”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เรื่องตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองดังกล่าวข้างต้น อยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕^(๒)

(๒) นักกฎหมายบางท่านเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีเขตอำนาจ (JURISDICTION) เฉพาะที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญเท่านั้นโดยให้เหตุผลว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญไว้ในมาตราต่างๆ ภายใต้หมวด ๘ ส่วนที่ ๒ และไม่มีบทบัญญัติใดๆ ของรัฐธรรมนูญให้อำนาจรัฐสภาตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญกำหนดเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญเพิ่มเติมจากที่รัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ ดังนั้น บทบัญญัติของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองจึงไม่ชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (ดูคำวินิจฉัยของศาสตราจารย์ โทเมอร์ ภัทรภิมย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ๖/๒๕๕๑)

ด้วยความเคารพต่อความเห็นดังกล่าว ผู้ทำคำวินิจฉัยยังไม่เห็นพ้องกับความเห็นเช่นนั้น ดังเหตุผลที่จะกล่าวต่อไปนี้

๑. เป็นที่ทราบกันดีว่า คำว่า “กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่ใช้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐” มีที่มาจากคำว่า “ลัวอากานิก” (LOI ORGANIQUE) ที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งสาธารณรัฐฝรั่งเศส ค.ศ. ๑๘๕๘ ซึ่งผู้ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนั้นนำมาปรับใช้โดยเรียกว่า “กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ”

ในทางทฤษฎีกฎหมายรัฐธรรมนูญ ลัวอากานิกหรือกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ หมายถึง กฎหมายที่รัฐสภาตราขึ้น เพื่อทำให้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแน่ชัดหรือสมบูรณ์ (ดูพจนานุกรมศัพท์กฎหมาย (Lexique juridique de termes juridiques) พิมพ์ครั้งที่สอง สำนักพิมพ์ Dallos หน้า ๒๑๐)

ศาลรัฐธรรมนูญรับคำร้องดังกล่าวไว้พิจารณา และส่งสำเนาคำร้องดังกล่าวให้พรรคเสรีธรรม และพรรคไทยรักไทยทราบ และให้โอกาสพรรคการเมืองทั้งสองยื่นคำชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ ตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑

พรรคเสรีธรรม โดยนายประจวบ ไชยสาสน์ หัวหน้าพรรคได้ยื่นคำชี้แจงลงวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๔ มีใจความว่า การดำเนินการของนายทะเบียนพรรคการเมืองเป็นไปตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ของพรรคเสรีธรรมซึ่งได้ประชุมเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๔ ที่ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยโดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลัก การดำเนินการของนายทะเบียนที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมจึงเป็นการชอบแล้ว ฉะนั้น จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองร้องขอ

- เพื่อความเข้าใจดีในเรื่องนี้ ขอยกตัวอย่างประกอบ ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๖๓ วรรคสาม ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองที่ใช้สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญจะเห็นได้ว่าบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์ เพราะการยุบพรรคการเมืองอาจเนื่องมาจากเหตุอื่น ๆ นอกจากที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๓ ดังนั้น เพื่อให้บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับการยุบพรรคการเมืองสมบูรณ์ รัฐสภาจึงต้องตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญเพื่อทำให้บทบัญญัติรัฐธรรมนูญสมบูรณ์ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

๒. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาตรา ๒๗๑ บัญญัติว่า “ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวง เว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น” จะเห็นได้ว่า มาตรา ๒๗๑ ของรัฐธรรมนูญเป็นบทบัญญัติที่วางหลักทั่วไปเกี่ยวกับการแบ่งปันอำนาจระหว่างศาลยุติธรรมและศาลอื่นที่มีใช้ศาลยุติธรรมคำว่าศาลอื่นตามบทบัญญัติดังกล่าวย่อมรวมถึงศาลรัฐธรรมนูญด้วย เพราะไม่มีถ้อยคำใดในมาตราดังกล่าวที่แสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น หลักการดังกล่าวมีความหมายว่า ถ้าไม่มีบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายกำหนดว่าคดีใดอยู่ในอำนาจของศาลใดที่มีใช้ศาลยุติธรรม คดีนั้นย่อมอยู่ในอำนาจของศาลยุติธรรม อนึ่ง บทบัญญัติมาตรา ๒๗๑ ยังแสดงให้เห็นโดยปริยายว่า เขตอำนาจของศาลทั้งหลายอาจกำหนดขึ้นโดยบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญหรือบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งรวมทั้งกฎหมายและกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

ตามที่กล่าวมาข้างต้นนี้ ย่อมเห็นได้ว่า การกำหนดเขตอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญโดยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

พรรคไทยรักไทย โดยพันตำรวจโท ทักษิณ ชินวัตร หัวหน้าพรรคได้ยื่นคำชี้แจง ลงวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๕๕๔ มีใจความว่า หัวหน้าพรรคไทยรักไทยและหัวหน้าพรรคเสรีธรรมได้ร่วมกันแจ้ง การรวมพรรคการเมืองทั้งสองเข้าด้วยกันต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมติที่ประชุมใหญ่วิสามัญ ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ ของพรรคไทยรักไทย เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๔ ซึ่งได้มีมติเป็นเอกฉันท์ ให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลัก และตามมติที่ประชุมใหญ่ วิสามัญพรรคเสรีธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๔ โดยให้พรรคไทยรักไทยเป็นหลักในการดำเนินกิจการทางการเมือง ตามนัยมาตรา ๗๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ พรรคไทยรักไทยไม่ได้แย้งหรือคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ได้ยื่นต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อขอให้มีการยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อรวมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัยว่า มีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ ของพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เกิดขึ้นกับพรรคเสรีธรรมตามคำร้อง ของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีบทบัญญัติซึ่งเกี่ยวกับการยุบพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง ดังนี้

มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า

“พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) .....

(๒) .....

(๓) มีการยุบพรรคการเมืองไปรวมกับพรรคการเมืองอื่นตามหมวด ๕
ฯลฯ”

มาตรา ๗๐ บัญญัติว่า “การรวมพรรคการเมืองอาจเป็นการรวมกันเพื่อจัดตั้งเป็นพรรค การเมืองใหม่ หรืออาจเป็นการรวมเข้าเป็นพรรคเดียวกับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักก็ได้”

มาตรา ๗๓ บัญญัติว่า

“ในกรณีที่การรวมพรรคการเมืองเป็นการรวมพรรคการเมืองหนึ่งหรือหลายพรรคการเมือง เข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก ให้พรรคการเมืองที่จะรวมกัน ขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง

เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว ให้หัวหน้าพรรคการเมือง ที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองร่วมกันแจ้งการรวมพรรคการเมืองต่อนายทะเบียน และให้นายทะเบียน

ดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไป นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งและให้นำมาตรา ๗๒ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

จะเห็นได้ว่า การรวมพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคเดียวกับอีกพรรคหนึ่งย่อมทำได้ ตามมาตรา ๗๐ โดยต้องปฏิบัติตามมาตรา ๗๓ กล่าวคือ ในกรณีที่เป็นกรรวมพรรคการเมืองหนึ่ง หรือหลายพรรคการเมืองเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันกับอีกพรรคการเมืองหนึ่งที่เป็นหลัก พรรคการเมืองที่จะรวมกัน ต้องขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมือง เมื่อที่ประชุมใหญ่ของแต่ละพรรคการเมืองเห็นชอบให้รวมกันแล้ว หัวหน้าพรรคการเมืองที่จะรวมกันทุกพรรคการเมืองจะต้องร่วมกันแจ้งการรวมพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง และนายทะเบียนพรรคการเมืองต้องดำเนินการตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง คือ ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปตั้งแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่ง

พิจารณาแล้ว ข้อเท็จจริงฟังได้ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองและคำชี้แจงของพรรคการเมืองทั้งสองว่า การรวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกับพรรคไทยรักไทยที่เป็นหลัก เป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๓ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ จึงมีเหตุให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓)

ด้วยเหตุนี้ จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคเสรีธรรมตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ประกอบมาตรา ๗๓ วรรคสอง

ศาสตราจารย์ ดร. อิศสระ นิติทัณฑ์ประภาศ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายอรรถ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๒๘/๒๕๕๕

วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยที่เป็นพรรคการเมืองหลัก

ข้อเท็จจริงได้ความว่า ที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคเสรีธรรม ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้รวมพรรคเสรีธรรมเข้าเป็นพรรคเดียวกันกับพรรคไทยรักไทยซึ่งเป็นพรรคการเมืองหลัก และที่ประชุมใหญ่สามัญของพรรคไทยรักไทย ครั้งที่ ๑/๒๕๕๕ เมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ได้มีมติเป็นเอกฉันท์เห็นชอบให้พรรคเสรีธรรมรวมกับพรรคไทยรักไทย หลังจากนั้น หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและหัวหน้าพรรคไทยรักไทยได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคเข้าเป็นพรรคการเมืองเดียวกันต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ และเพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองดำเนินการยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อมีคำสั่งตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งยุบพรรคเสรีธรรม เนื่องจากไปรวมกับพรรคไทยรักไทยต่อไป

พิจารณาแล้ว เห็นว่า ทั้งพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทย ได้มีการประชุมใหญ่สามัญและมีมติเป็นเอกฉันท์ให้รวมพรรคเข้าด้วยกันโดยพรรคเสรีธรรมให้ยุบพรรครวมกับพรรคไทยรักไทย พรรคไทยรักไทยเห็นชอบให้พรรคเสรีธรรมรวมกับพรรคไทยรักไทย เมื่อมีมติดังกล่าวแล้ว หัวหน้าพรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยได้ร่วมกันแจ้งการรวมพรรคต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองเพื่อให้ นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อให้มีคำสั่งให้พรรคการเมืองที่รวมเข้ากับอีกพรรคการเมืองที่เป็นหลักนั้นยุบไปเป็นกรณีที่พรรคเสรีธรรมและพรรคไทยรักไทยได้ดำเนินการครบถ้วนตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๗๓ แล้ว จึงมีเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรมเพื่อรวมพรรคเสรีธรรมเข้ากับพรรคไทยรักไทยซึ่งเป็นพรรคการเมืองหลัก ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๖๕ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคเสรีธรรม

นายอรรถ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ